

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznanila,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina, oznanila in
reklamacija
pošiljajo se
upravištvu.

Odprte rekla-
macije so
poštine proste.

POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in
upravištvo:
Reiserstrasse 8.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu.

Pisem, ki zah-
tevajo odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znanaka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrančevana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene poslani kajige
se ne vračajo.

 Prihodnja „Pop.“ številka bode se mesto 25. izdala vže 22. dan t. m.

Učitelji slovenski!

Bližajo se veseli binkoštni prazniki, v katerih se vrši druga glavna skupščina „Zaveze“ v starodavnem mestecu Celju ob bregu Bistre Savinje. — „Zaveza“ pokazala je vže po jednoletnem delovanju, da zamore za razvoj našega šolstva in za povzdigo našega stanú mnogo koristnega storiti, zlasti tedaj, ako vse slovensko učiteljstvo prešinja potrebna zavest složnega in vzajemnega delovanja. Odveč bi bilo podrobneje slikati potrebo in važnost „Zaveze“, saj ji je mati bila občna želja po združenju.

O binkoštih ima slovensko učiteljstvo ugodno priliko, da zopet javno pokaže, koliko mu je mar za napredek našega šolstva ter za svoje stanovske težnje. Resni so časi, zato nam je neobhodno treba skupnega posvetovanja in složnega delovanja. Pridite torej Vi sódrugi iz lepe zelene Stajerske, Vi tovariši iz čudotvorne Kranjske, Vi zavedni kolege od sinjih obal jadranskega morja in Vi naši predragi brati iz starega Korotana; pridite vsi v mnogobrojnem številu tovariši — bratje, ki Vam gorko bije srce za veselje in bol našega stanú ter za dobrobit šole naše. S tem bodemo javno pokazali svetu, da še plamen plemenite oduševljenosti, ki se je lansko leto zanetil v beli Ljubljani, ni ugasnil, marveč da nam jasno sveti s čarobnim žarom kot zvezda-voditeljica. Mnogobrojno zbrani hočemo podkrepiti naše še mlado dete „Zavezo“; združeni hočemo povzdigniti svoj glas v pro-speh našega šolstva in za svoj stanovski interes! Ne bodimo mlačni tedaj, ko se nam je potegovati za svoje in svojcev pravice! Kažimo svetu, da smo zavedni in napredni učitelji! Naj zvedó tudi tujei in drugojezični tovariši, da na Slovenskem živi učiteljstvo, ki deluje za svojo kri, poleg tega pa tudi za ugled svojega stanú.

Na mnogobrojno in veselo svidenje torej v starodavnem Celju o binkoštih! Živela prava kolegijalnost in mejsebojna vzajemnost!

Upravni odbor „Zaveze“.

Druga skupščina

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev.“

„Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ bo imela dne 25. in 26. maja t. l. v Celju svojo II. skupščino s sledečim vspremdom:

A.

V nedeljo dne 25. t. m. ob 4. uri popoldne v Čitalničnih dvoranah seja upravnega odbora „Zaveze“.

B.

Ob 5. uri istega dne v imenovanih prostorih zborovanje delegatov z nastopnim dnevnim redom:

1. Pozdrav podpredsednika „Zaveze.“
2. Poročilo tajnika: a) o delovanju direktorija in upravnega odbora „Zaveze“; b) o delovanju učiteljskih društev, ki so člani „Zaveze.“
3. Poročilo blagajnika.
4. Določitev: a) poslovnega reda (§ 29. pr.); b) vspredele za glavni zbor (§ 21. pr.).
5. Premena društvenih pravil.
6. Določitev društvenega glasila (§ 21. pr.).
7. Določitev letnih doneskov od članov „Zaveze“ (§ 21. pr.).
8. Volitev 4 rediteljev za glavni zbor.
9. Volitev jednega podpredsednika in jednega tajnika za glavni zbor.
10. Določitev časa prihodnji (III.) skupščini „Zaveze“ (§ 19. pr.).
11. Volitev ocenjevalcev za presodbo spisov, ki tekmujejo za nagrado in se v tekočem letu v društvenem glasilu priobčujejo.
12. Nasveti in predlogi.

C.

V pondeljek, dne 26. t. m. ob 10. uri dopoldne

Glavni zbor

v veliki vrtni dvorani „Hotel Koscher“. 1. Pozdravi. 2. Dnevni red po sklepu delegatov.

D.

Po glavnem zboru zborovanje delegatov, pri katerem se voli novi upravni odbor „Zaveze“ in za tem skupni obed (banket) pri Koscher-ju, kuvert po 1 gl.

Vse ostalo naznani se še pravočasno.

Za glavni zbor naznanjena so sledeča predavanja:

1. „O didaktofonu“; poročevalec izumitelj didaktofona g. A. Luznik, učitelj v Skrbini na Primorskem.
2. „O važnem gnotnem vprašanju slovenskega učiteljstva“; poročevalec gosp. J. Lapajne, ravnatelj meščanski šoli v Krškem.

Stavek:

„Zaveza slov. učit. društev“ naj pristopi uradnemu društvu, oziroma banki „Slaviji“.

3. „O risanju brez stigem v ljudske šoli“; poročevalec g. J. Bezljaj, meščanski učitelj in e. kr. šol. nadzornik v Krškem. (Stavki se oznanijo prihodnjič.)

4. „O važnosti kmetijskega pouka v ljudske šoli“; poročevalec g. Fr. Praprotnik, nadučitelj v Mozirju.

Stavki:

1. Kmetijstvo je bilo vse čase in je tudi še dandanašnji glavni steber občne blaginje. S kmetijstvom je v najožjej zvezi občni napredek človeštva in od njega dobivajo narodi in države svojo gnotno in uravnostno moč.

2. Pri kmetijstvu bode tudi večina nam v odgojo in pouk izročeni otrok iskala svoje sreče. Potrebno je toraj, da se mladini vže v šolskodobnih letih po primernih naukih kaže pot, po katerem jim bode v tem stanu možno priti do prave, trdne in stanovitne sreče.

3. V umnem kmetijstvu najde ljubezen do domačije in domovine sploh krepko in močno oporo.

4. Umno kmetijstvo najblažje upliva na vso človeško nrav, je torej kaj važno sredstvo pri odgoji mladine.

5. Strokovne kmetijske šole so sicer vse hvale vredne naprave, vendar pa teh šol radi raznih okolščin ne more nikdar pohajati masa naroda. Znatni del njihove naloge mora tedaj prevzeti tisti učilni zavod, ki je celemu ljudstvu namenjen, namreč ljudska šola. Ona je v prvi vrsti poklicana, da med ljudstvom širi in pospešuje umno kmetijstvo.

6. Ljudskošolski kmetijski pouk bodi v prvi vrsti praktičen; o teoriji pa se naj le toliko uči, kolikor je neobhodno potrebno, da se praktični pouk bolje razumi in pojasni.

7. Vsaka šola se naj oskrbi s potrebnimi kmetijskimi učili, zlasti se naj pri vsaki šoli napravi šolski vrt, ki je najiminenitnejše vežbališče naših prihodnjih gospodarjev.

8. Z ozirom na obsežnost kmetijskega pouka naj velja načelo, da je vedno v poštev jemati krajevne razmere, kakor tudi značaj, kakovost in važnost dotične kmetijske stroke.

9. Za učence, ki so iz šole izstopili, se naj ustanove nadaljevalni kmetijski tečaji.

10. Vsaka šola si naj oskrbi in uredi primerno kmetijsko knjižnico v nadaljno izobraževanje.

11. Učiteljskim pripravnikom se mora dati priložnost, da se vže na učiteljišču o umnem kmetijstvu v teoriji in praksi temeljito izučijo.

12. Šolska oblastva naj kmetijski poduk na vso moč podpirajo in pospešujejo ter naj vse tiste učitelje, ki v tej stroki uspešno delujejo, primerno nagradujejo.

5. *„Kaj naj si učitelji ohranimo, če nas nezgoda potisne v nemilo stanje?“*; poročevalec g. Ivan Bano, učitelj v Divači.

Stavki:

1. Ohranimo si ponosno zavednost, da je naš stan velevažen in da je naše delovanje z ozirom na človeštvo neizmerne koristi.

2. Ohranimo si ljubezen do poklica in mladine.

3. Ohranimo si ljubezen do naroda in domovine.

4. Ohranimo si nagib do znanstvenega in strokovnega napredka.

5. Ohranimo si načelo: ne le poučevati, ampak tudi vzgajati.

6. Ohranimo si pravi smoter našega delovanja: poučevati in vzgajati za življenje.

7. Ohranimo si trdno prepričanje, da svet neprestano napreduje in da nam baš svetovni napredek pripomore k boljši bodočnosti.

8. Ohranimo si stanovsko zavednost v dosego prepotrebne kolegijalnosti.

6. *„Realije in narodna šola s posebnim ozirom na pouk iz fizike v narodni šoli“.*

Stavki:

1. Glavna razlika nove šole od stare je v tem, da se uče v novi šoli tudi realij.

2. Poučni jezik iz realij je materni jezik.

3. Pouk iz realij je večinoma nazorni nauk.

4. Pouk iz fizike naslanja se večinoma na poskuse prirejene s pripravnimi fizikalnimi aparati.

5. Vsaka šola naj ima dobro zbrano zbirko fizikalnih aparatov. Vsem šolam priporoča se v to tvrdka dr. Houdek in Herwert v Pragi, ki izdeluje jako solidne fizikalne aparate.

6. Za učiteljske pripravnike osnuje se naj praktičen tečaj, v katerem se bodo temeljito seznanili z najvažnejšimi fizikalnimi aparati ter se vadili prirejati fizikalne poskuse.

P o m b a. Ako se kdo s posameznimi stavki katerega vprašanja ne ujema ali pa bi imel tu pa tam kaj dodati, naj tó blage volje stori takoj ter dotične svoje stavke (teze) vpošlje najpozneje do 16. t. m. „Popotnik-ovemu“ uredništvu, da se uvrstijo v prihodnjo „Popotnik-ovo“ številko.

Zemljepisni pouk na ljudskih šolah.

(Za nagrado.)

(Konec.)

Pri naštevanju mest je pomniti, da se omenijo le pomenljivejša; pomenljiva mesta so pa glavna, obrtniška, trgovska, morska pristanišča, tista, ki so zgodovinskega pomena in pa kraji, kjer se nahajajo znamenite prirodne. Pri večjih in imenitnejših mestih naj se omeni tudi, kaj jim daje posebni znak v primeri z drugimi in pa, katere okoliščine so povzročile njih pomenljivost in razvitek; največje važnosti pa je, kako zemeljska lega znamenitost kakega kraja povzročuje; drugih posebnosti, kakor: ulice, javnih hiš, tovarov itd. naj se ne našteva preveč, ker navadno niso za drugo, ko da jih učenci hitro pozabijo. Pri večjih in važnejših mestih naj se pove tudi število prebivalcev; ker se pa števila rada hitro pozabijo, je svetovati, da se mesta gledé števila prebivalcev primerjajo s kakim učencu znanim mestom in se reče: Mesto A je 2-, 3-, 4-krat večje ali $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ manjše, ko znano mesto B. Če so se v kakem mestu ali kje na kakem kraju vršili imenitni zgodovinski dogodki, naj se učenci na nje opozorijo, če so se že prej omenili pri zgodovinskem pouku. Slednjič je še opomniti, da naj bo učitelj skromen z naštevanjem imen in števil; učenci si jih z velikim trudom zapomnijo, pa navadno hitro pozabijo.

Pri obravnavi kakega posameznega dela sveta ali kake dežele treba se je ravnati po posebnem redu, po sledeči osnovi: 1. zemeljska lega, meje, površina; 2. gorovje; 3. vodovje; 4. podnebje; 5. rastlinstvo; 6. živalstvo; 7. prebivalstvo; 8. mesta. Taka stalna razredba pripušča pregled obravnane tvarine in je opora za spomin. Posamezne točke pa se vendar ne smejo obravnati ločene, ko da bi ne bilo med njimi nikake zveze, ampak opazovati se mora vzročna zveza, opazovati se mora namreč, kako je jeden prikaz odvisen od drugega. Tu velja pravilo, da imajo jednaki vzroki jednake učinke; dokazuje se vzajemni vpliv med zemljepisnimi prikazi. Tako se n. pr. sklepa, da imajo dežele z nalično lego, zemeljskimi razmerami in podnebjem tudi nalične prikaze v rastlinstvu in živalstvu. Če se pri vsakem prikazu povprašuje po povzročujočih ga vzrokih, tedaj tudi nikak prikaz ne obstoji sam za se, ampak jeden se razlaga iz drugega, med njimi obstoji vzročna zveza. Pri takem pouku se ne povprašuje veliko „kaj“ in „kje“, ampak „zakaj.“ Če je pouk tako uravnan, da se vedno povprašuje, v kaki zvezi se nahajajo zemljepisni prikazi in predmeti, kako se prihodnje samo ob sebi razlaga iz prejšnjega, uči to učenca misliti, napeljuje ga, da samostalno napravlja sklepe in si na ta način marsikatero zemljepisne nauke zamore pridobiti sam. Če se dokaže vzročna zveza med zemljepisnimi predmeti in prikazi, se tudi ložje in zvesteje v spominu ohranijo, ko če se obravnava vsak sam za se, brez ozira na drugega, čegar naravni posledek mora biti. Razume se pa, da ljudska šola tu ne sme predaleč iti, ampak napravljajo se le taki sklepi, o katerih je pričakovati, da jih učence ljudske šole zapopasti zamore. Učence ljudske šole lahko zapopade, da je od kakovosti gorovja odvisno vodovje kakega kraja; zapopade, od katerih okolnosti je odvisno podnebje, živalstvo, rastlinstvo, rodovitnost zemlje, nje pridelki, tedaj tudi, s čim se prebivalstvo večinoma peča in živi, stopinjo njih obrazovanosti, če je dežela dobro ali slabo obljudena.

Kar učenec iz zemljevida zamore sam najti, to naj se mu ne pové in pokaže, ampak napeljuje naj se, da sam dobi in poišče. Da je pa to mogoče, mora se na zemljevidu dobro spoznati, vedeti mora namreč, kako so razni predmeti na zemljevidu zaznamovani. V dosego tega morajo se mu razložiti in pojasniti vse pike in črte, znamenja in barve, s katerimi se razni predmeti na zemljevidu označujejo. Da pa učenec dobi o zemljevidu pravi pojem, na to ga pripravlja že pouk o domačiji. Če pa učenec znamenja na zemlje-

vidu dobro ume, tedaj sam lahko določi iz njih lego kake dežele, namreč, v katerem pasu, v kateri zemeljski dolžini in širini se nahaja, katere in kake so njene meje, če je zemlja visoka ali nizka ravan, kako obliko ima gorovje, proti kateri strani se razteza, katere nižine in vode obrobujajo gorovja in višave, kje vodne struge sekajo gorovje; iz njega dalje spoznava, če je zemlja na tekočih vodah revna ali bogata, od kod prihaja, kam drži njih tok, od kod glavna reka dobiva pritoke, kje zapušča gorovje in prehaja v ravan. Iz zemljevida posname, kje utegne zemlja biti plodovita, kje so pustinje, močvirja; kje izhajajo, kam držijo ceste in železnice, katere reke so s prekopi združene; če so mesta velika, srednja, majhna.

Več ko učence na zemljevidu sam najti zamore, bolj ko se na njem spozna, bolj ga predmet zanima, rad zemljevid tudi sam opazuje in sam iz njega posnema nauke.

Ta način poučevanja izključi že sam ob sebi nekaterim učiteljem lastno navado, tvarino najprej prednašati, potem pa učence o tem izpraševati, ker tu je na mestu razgovor med učiteljem in učencem ne le pri ponavljanju, ampak tudi in še posebno tedaj, če se zemljepisna tvarina prvič obravnava. Kar zamore učence po navodu učiteljevem in po sklepih sam najti, to naj se mu ne pove, ampak napeljuje naj se, da resnico tako rekoč sam najde. Tak pouk učenca sili misliti, je zanimiv in obrazovalen. Učitelj pa mora tvarino imeti popolnoma v svoji oblasti, mora se za pouk skrbno pripravljati, in ne le po knjigi, ampak tudi po zemljevidu, najboljše po tistem, po katerem učence poučuje. Tudi se ne sme strogo po berilu ravnati, ker berilo nima tega namena. Pač bi bil pouk suboparen, ko bi se učitelj pri zemljepisu le strogo po knjigi ravnal, ker berilo nikakor ne more vse tvarine obsegati tako v skupni zvezi, kakor se ima poučevati. Zemljepisni oddelek v berilu ima sicer tudi svoj namen, kaže namreč površno tvarino, katera se ima v kakem oddelku poučevati, a ne, kako se ima obravnavati. Namen zemljepisnega oddelka v berilu je, da se to, kar se je preje obravnavalo, pozneje bere, ponovi. Tako poučevanje gotovo ne velja nič, če se učencem tisti zemljepisni predmeti, ki se v berilu nahajajo, na zemljevidu pokažejo, tako tudi ne, če se naučijo vse v kaki deželi se nahajajoče gore, reke, mesta itd. iz pameti naštet.

Nekega važnega pripomočka pri zemljepisnem pouku je tu še opomniti, namreč zemljevidnega risanja. Zemljevidno risanje je na naših šolah potrebno toliko bolj, ker so učenci večinoma s pripomočki za zemljepisni poduk slabo preskrbljeni in pa, ker si gotovo vsak ležje zapomni to, kar si sam naredi, ko tisto, kar le vidi. Zemljevidno risanje pa je tudi jako priprosto delo, katero učencem nikakih težav ne prizadeva, če so le nekoliko izurjeni v risanju. Od učitelja pač ta pouk zahteva, da tvarino popolnoma preoblada, ker le potem je zmožen, podobo kakega kraja načrtati tako, da se ujema z zemljevidom; kar pa ročnost samo ob sebi zadeva, zamore si jo pridobiti vsak učitelj, da ima le resno voljo in ume ločiti nebitveno od bistvenega.

Za zemljevidno risanje pa se morajo učenci pripravljati; najprej morajo poznati in znati narisati posamezna znamenja, iz katerih je zemljevid sestavljen; to pa ima še drugo posebno korist, navadijo se ob enem, na zemljevidu se spoznavati, namreč zemljevid brati. In kako priprosta so znamenja, iz katerih obstoji zemljevidno risanje: pika, obroček in črta. Zemljevidni zrisi, kakor jih izdelujejo učenci, pa morajo biti tudi čisto priprosto izdelani. Najtežje je gorovje narisati tako, kakor se nahaja na zemljevidu; zato pa za ljudskošolski pouk zadostuje, da se zaznamova le mer gorovja z ravno črto. Tudi druga znamenja so jako priprosta: vrhi gor zaznamovajo se s +, gorski prelazi z)(; vode, ceste, železnice tako, kakor so zaznamovane na zemljevidu; deželne meje navadno s črticami in pikicami; vasi, trgi, mesta z ○, ⊙, ⊚; posebno važna mesta se vrhu tega lahko še podčrtajo. Kar pisavo zadeva, zadostuje navadno, da se imena zaznamovajo le z začetno črko.

Marsikdo morda ne ve, kako z zemljepisnim risanjem pričeti; za podlogo naj se vzemete dve črti, ki stojite jedna na drugi navpik, najboljše kak primeren poludnevnik in vsprednik. Poludnevnik in vsprednik pa se razdelita na več enakih delov; s pomočjo te razdelitve napravi se stopinjско omrežje; pri manjših delih zemlje zadostujejo pravokotniki, pri bolj obširnih pa morajo biti trapezi; to omrežje služi za oporo pri risanju. Ko je stopinjско omrežje gotovo, narišejo se glavne reke in njih pritoki, tem nasleduje mer gorovja z znamenitimi vrhi in prelazi, potem se zaznamovajo politične meje in slednjič še mesta, ceste, železnice in sploh kraji in znamenja, ki se potrebujejo pri pouku.

Zemljevidno risanje se vrši vsprečno s poukom, kateri pa se opira vsikdar na zemljevid sam, ali pa pouku še le nasleduje, kot ponovitev; tedaj ne pred opazovanjem zemljevida, ko da bi zemljevidni zrisi imeli namen, zemljevid nadomeščati. Za prvi pouk služi zemljevid sam, ker to, kar se nariše, ne more biti nikoli izdelano tako na tanko in določno, kakor se nahaja na zemljevidu.

Konečno je omeniti še nekega dela zemljepisja, ki tudi spada k pouku na ljudskih šolah, namreč matematičnega ali astronomičnega zemljepisja. Na ta poduk se na ljudskih šolah navadno premalo ozir jemlje. Ta nedostatek zamore se nekoliko opravičiti s tem, da učencem ljudske šole manjka za ta pouk potrebne matematične izobraženosti; zato pa naj se iz tega dela zemljepisja podaja le to, kar je učencem ljudske šole umevno, pa tako, da določno in jasno zapopadejo, ker boljše je nič, ko nedoločne in nejasne pojme podajati. Razložiti in razjasniti se jim morajo zlasti tisti prikazi in premene, ki se vršijo na naši zemlji vsled tega, ker je del vseirja, zlasti osolnčja (solčne sisteme). Otroci vidi, kako se vrstita dan in noč, leto in zima; vidi mesec v različnih menah in brezštevila zvezd na nočnem nebu; med priprostim ljudstvom je vendar malo ljudi, ki bi jim bile te premene in prikazi le količkaj umevni. Šola pa ima nalogo, to nevednost med ljudstvom odpraviti in sicer s tem, da se učencem pojasnijo in razložijo tisti, vsak dan se ponavljajoči prikazi na nebu in na zemlji, katere matematični zemljepis znanstveno utemeljuje in sicer, kar se jim znanstveno ne more dokazati, pa vsaj tako, kakor vsak človek z zdravim razumom zapopasti zamore. O tej zadevi se imajo na ljudski šoli pojasniti in razložiti sledeči pojmi in prikazi: obzor, strani neba in kako se določijo; dvojno vrtenje zemlje ali navidezno vsakdanje vrtenje solnea in iz tega izvirajoč upliv na dolgost dneva in premeno letnih časov; mene meseca in prikazi na zvezdovitem nebu; globus in njegovo omrežje, razdelitev zemlje v podnebne pase; to so glavne točke, ki se imajo učencem ljudske šole o tej zadevi razložiti in pojasniti, da jih prav zapopadejo. V pojasnilo tega pouka služi razum globusa posebno telurij.

Skoro v vsaki hiši, če tudi nikake druge knjige najti ni, nahaja se koledar, ta, med priprostim ljudstvom najbolj znana in razširjena knjiga, pa kako malo je ljudi, ki bi znamenja v njem mogli razlagati in prav umeti; zato je še posebna dolžnost ljudskega učitelja, učencem omenjene točke iz astronomičnega zemljepisja pojasniti, ker se s tem učijo, tudi koledar več ali manj umeti.

Še neke okolnosti je tu opomniti; med priprostim ljudstvom se nahaja mnogo vraž in brezverja; mnogo jih izvira tudi od tod, ker ljudstvo nima nikakega pravega pojma o prikazih, ki jih pouzročujeta na našo zemljo solnce in mesec. Če tedaj učitelj te prikaze učencem razjasni, ob enem širi med ljudstvom omiko ter zatira vraže in brezverje; če pa to stori, spolni velik del izročene mu naloge.

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta prof. Henrik Schreiner in J. Koprivnik.)

(Dalje.)

Nekatera vprašanja naj pojasnijo, kar smo povedali. *A.* O zemlji, o kamenju in o vodi: Pazi na trdne hribine, ki v naši domovini prevladajo! Opazuj kakšno kamenje pri nas rabijo v zidanje hiš, zidov, spomenikov itd.! Zajmi, kadar je potok (reka) močno kalen, vode iz njega, ter pusti jo stati v posodi! Kaj se zgodi? — Kadar je voda plitka, glej *a)* na katerih mestih se v rečni strugi nabaja največ grezi (blata), *b)* kje največ peska in *c)* kje največje kamenje! *B.* O rastlinah. Kako je bršljanu mogoče na starem zidovju, na drevesnih deblih itd. kvišku plaziti se? — Pazi v pomladi, na katerih mestih drevo mladike poganja. Katere lesne rastline najprej ozelené? Kateri listovec najpozneje listje dobi? — Povej lesne rastline cvetoče, poprej ko listje dobijo! Povej lesne rastline cvetoče h kratu, ko se jim listje razvija! — Imenuj rastline: *a)* kojih cvet opazujemo le v pomladi, *b)* nekatere, kojim je čas cvetja poletje, *c)* nekatere, ki le v jesen cvetó. — Opazuj na rastlinah, mimo katerih čestokrat hodiš, kako se iz cveta polagoma razvija plod, dokler ni dozorel. — O živalih. Položi polža na stekleno ploščo in opazuj, kako pleže, ogledajoč stopalo (podplat) od spodi! Kako iznenadno sliko si-li videl? — Krmj velikega hišnega pajka z živimi muhami, z bučelami, z osami! — Položi kako tuje telo (n. pr. kos plute) pajku v mrežo in opazuj ga! — Opazuj, kako hrošč leti! — Kje si videl hrošča razjedati in kaj si videl? — Shrani žive metuljeve mešiče v škrinji napolnjeni z rahlo prstjó; opazuj gibanje mešičevo in, ako moreš, kako metulj izlazi! Opazuj, kako poslednji živi, dokler ne more prosto zleteti! — Katere ptice ostajajo čez zimo pri nas? itd.

Mnogo Piltz-evih nalog bode možno rešiti le v ljudskih šolah višjih vrst. Mnoge zahtevajo natančnih pojasnil učiteljevih. Vsakako bode imel učitelj s svojim učnim načrtom ujemajoča se vprašanja izbrati in marsikatero svojim razmeram prikladnejšo dodati. Izlasti pa bode treba opazovanj, ki se imajo izpeljevati, voditi z ozirom na zadrugo, ki se obravnava. In da more o pravem času učence navoditi k potrebnim opazovanjem, mora učitelj zadruge, koje ima v jednom letu razpravljati, imeti ne le na popirju zapisane, ampak tudi v glavi. Da more n. pr. v poletju razpravljati glogovega belina (*Pieris crataegi*), mora vže po zimi navajati učence k opazovanju goseničjih gnezd in obnašanja gosenic v pomladi; pozornosti učencevi ne sme uiti, kako se gosenice zabubujejo (zaprejajo) in kako metulj izlazi.

Kako urediti opazovalno knjižico, ki jo bode nemara treba v rabo vzeti in v katero bi se imela zabeleževati ne le zadana vprašanja, ampak tudi plodi opazovanja, to se bode ravnalo po vsakočasni potrebi. Na vsak način pa jo bode treba tako urediti, da ne bodo učenci preobloženi s premnogim pisarjenjem, s čimur bi lahko izgubili veselje in radost do proučavanja prirode.

Dostikrat priporočeno, a še vedno premalo uvaževano učilo, ki je pouku po zadrugah življenja malo ne neizogibno, je šolski vrt. Jaz spoznam njegovo vrednost v prvi vrsti v tem, da učitelj, vodéc šolski vrt, sam še le dobi pravo radost do stvari, brez katere ni misliti na uspešen pouk. Nikjer kakor v šolskem vrtu se ne bode učitelju ponujala tako lepa prilika k opazovanju prirode, ki mu je tako potrebno. Čudno se glasi, a itak se mora izpovedati: najprej uči se učitelj sam čitati v knjigi prirode, potem še le sme misliti na to, da bi druge neil. Učitelju, ki se je naučil prirodopisja učiti se ne le iz knjig, ampak v prirodi, sme se brez straha izročiti prirodopisni pouk; on bode našel vselej pravo pot. Te umetnosti bi se moral, res da, učitelj naučiti v svoji vzgojevalnici. A ona mora se dalje gojiti in vaditi, sicer izgubi se prezgodaj mala spretnost, ki jo je nemara

s seboj prinesel v prakso. In kje indi bi se lože vadil nego v šolskem vrtu, ki mu obdaja njegovo stanovanje, kjer vsak prosti trenutek išče počitka od svojega truda in muke? V svojem vrtu, ki ga sam obdeluje, kjer je vsaka bilka gojenka njegove skrbi, kojega razvijanje zasleduje z ljubezni polnim očesom, kakor svojega otroka? In ta ljubezen bode prešla na njegove učence, koje bode v prestankih za počitek vodil v vrt, da se v svežem zraku okrepečajo za nadaljni pouk. Tukaj bode kar tako mimogredé zasejal marsikatero poučno reč na plodovito zemljo. A učenci se bodo tudi udeleževali blagonosnega truda pri delu in tedaj nič manje radosti od uspeha. Dalj časa nadaljevana opazovanja učencev izvedejo se najlože v šolskem vrtu.

In je-li res tako težavno priskrbeti si na kmetih šolskega vrta, kakor se tako čestokrat sliši od učiteljev? Niso-li v resnici največkrat učitelji sami krivi, ako nimajo šolskega vrta? Meni se bar vidi, da se učitelji mnogokrat nočejo potruditi, da bi dobili šolski vrt, ker se bojé, da ne bi znali ž njim nič pravega začeti. Ta bojazen je vsakako jako neopravičena. Le hajdi, lotimo se! Če tudi ne bode kar v prvem letu vzoren šolski vrt, počasi zboljša se jedno in drugo in sčasoma postane kaj poštenega. Marsikaj dobrega postalo bi lahko po medsebojnem občevanju učiteljev, ako bi se obče resno poprijeli stvari. Pri učiteljskih shodih bila bi lepa prilika, da bi se priobčile izkušnje tudi na tem polju. Sicer pa se nahaja v slovstvu o šolskih vrtih marsikateri cenjeni namigljaj. Bolje znanih spisov te vrste omenimo te-le: Dr. Erasmus Schwab, „Der Schulgarten“, Wien 1870. — J. Jablaneczy, „Der Schulgarten der Volksschule auf dem Lande, dessen Zweck, Anlage und Pflege“, Wien 1879. — Taisti pisatelj, „Errichten wir Schulgärten an unserer Volksschule! Mit Plan und Beschreibung eines Schulgartens 1884.“ — M. Fischer, „Der Schulgarten.“ Specielle Methodik v. G. Niedergesäss, XIV. Theil. Wien 1884. — Heinrich Konrad, Anlage, „Anpflanzung und Pflege der Hausgärten auf dem Lande.“ „Anleitung für Lehrer auf dem Lande“, Berlin 1879. — Alex. Mell, „Einrichtung und Bewirthschaftung des Schulgartens.“ Berlin 1885. — Dr. Alfred Nalepa, „Der Schulgarten, seine Einrichtung und Bewirthschaftung.“ Wien 1887.

Kot dopolnilo šolskega vrta priporočamo tudi gojitev rastlin v sobi. Ta-le bode zlasti tam potrebna, kjer ni šolskega vrta. Majhni poskusi, n. pr. kako rastline klijajo in se polagoma razvijajo, upliv svetlobe na rastlinsko življenje itd. izpeljujejo se najpriličnejše v loncih ali lesenih zabojih v šolski sobi. Uresne rastline v loncih bodo dale priliko marsikateremu opazovanju; iste pa bodo tudi — ako svetlobi ne zabranijo vstopa, da bi se poznalo — šolski sobi dale prijazen pogled. (Primerjaj: Regel u. Ender: „Der Zimmergarten“, Zürich 1868, in Jäger: „Zimmer- u. Hausgärtnerei“, Stuttgart 1870.)

Vsakemu šolskemu vrtnarju priporoča se, da nastavi valilne in gnezдне zabojčke; tudi bi ne smelo biti, ako je le količkaj mogoče, šolskega vrta brez vodnjaka, zasajenega z rastlinami in z živalmi. Itak bi še jaz posebej priporočal, da se napravi izbni vodnjak ali akvarij in izbni zemljak (terarij), zlasti ako v šolskem vrtu ne moreš prirediti takšnih naprav na veliko. Navodila so: Gräffe: „Das Süßwasseraquarium“, Leipzig, Meissner. — Rosmässler: „Das Süßwasseraquarium“, Leipzig, Mendelsohn. — Dr. G. Jäger: „Das Leben im Wasser.“ — Knauer: „Europa's Kriechthiere und Lurche“, Wien. Pichler's Witwe. — Dr. W. Hess: „Das Süßwasseraquarium und seine Bewohner“, Ferdinand Enke. Stuttgart 1889. —

Naravno je nakonec, da šoli ne sme nedostajati male zbirke običajnih prirodopisnih preparatov, vzorcev, slik itd. Njej pripada zadača, da dopolnjuje opazovalno gradivo, kolikor ne bode možno si priskrbeti koj živega prvotnika. Veliki del teh nazornih pripomočkov zbirati bode prilika pri izletih. Mnogo bodo učenci donašali, ako učitelj to od njih zahteva. Lovci in ribiči bodo o priliki tudi marsikaj prinesli, ako učitelj za to skrbi.

Kako se snujejo in vržujejo prirodopisne zbirke, o tem čitaj: Eger: „Der Naturalien-sammler“, Wien Faesy u. Frick; in Hinterwaldner: „Wegweiser für Naturaliensammler.“ Wien, Pichler's Witwe & Sohn 1889.

(Dalje sledi.)

O razvoju bolgarskega šolstva.

(Spisal prof Ant. Bezenšek.)

(Konec.)

„Vestnik učiteljskega društva Vidinskega“ ima v svojem br. 7. lanskega leta obširno izloženo mnenje o tem vprašanju, iz katerega posnemam sledeče točke:

„Ako ministerstvo narodne prosvete vzeme vse narodne šole pod svojo upravo, tedaj se bodo tudi učitelji od njega naznačevali. Razven tega se bo pobrigalo ministerstvo za narodne šole, da jih uredi tako, da bodo imele potrebnih učnih pripomočkov in vseh potrebnostij za uspeh učnega dela. Na ta način se bo podobil položaj učiteljev in šole se bodo postavile na ono visoko mesto, katero jim dolikuje. Od 1880. do 1889. leta opredelilo je narodno Sobranje za narodne šole vkupno več ko 5 milijonov frankov. Ako bi, da se je uporabila ta svota na drug način, a ne tako kakor se raznaša sedaj, bile bi narodne šole osigurjene v gmotnem oziru. A samo gmotno osigurjenje šol nij še dovoljno; morajo se osiguriti tudi učitelji.“ (Seveda tukaj je pozabilo uredništvo dostaviti, da najprej se morajo najti sposobni učitelji, potem se še le morejo osiguriti na svojih mestih in službah. *Op. pis.*)

„Da se osigurijo učitelji, treba izpolniti sledeče pogoje: 1. učitelji se morajo imenovati jedenkrat za zmirom, a ne za vsako leto posebej, kakor je do zdaj v navadi; 2. morajo se razdeliti na razrede, in za vsak razred je treba, da se opredeli plača, kakor tudi stroki, v katerih se poveča; 3. plača se mora davati redno vsak mesec, (a ne kakor zdaj, ko so nekatere občine učiteljem za celo leto na dolgu); 4. učitelj brez važnega uzroka, kakor so nesposobnost, nemarnost pri izpolnjevanju svojih dolžnosti, ali brez-nravstvenost, ne sme biti odpuščen.“

To so skromne a opravičene zahteve bolgarskega narodnega učiteljstva, katere se bodo brž ko ne od vlade in Sobraanja uvažile, čim bode mogoče popolniti vsaj boljša mesta s sposobnimi učitelji. A za zdaj so veljavni podobni predpisi samo za učitelje in profesorje na državnih srednjih šolah.

Da se izobrazijo in pripravijo učitelji za narodne šole, zato so ustanovljene pripravnice, imenovane „pedagoške gimnazije“ v Varni, Slivnu, Lomu, Kistendilu in Kazanliku, za katere so v letošnjem proračunu opredeljene svote od 50.000 do 70.000 frankov ali levov.

Razun tega je glasovalo Sobranje pomoči občinskim šolam z 1,190.000 frank. V tej vsoti se nahajajo tudi penzije za stare zaslužne učitelje 60.000 levov.

S to vsoto, ako bi se razdelila, kakor treba, bi se dalo mnogo storiti, posebno če bi pri tem tudi še občine izvršile svojo dolžnost. Potem bi se učiteljem gotovo lahko plača povišala, a tudi se jim ne bi bilo treba bati, da ta ali oni mesec ali celo nekaj mesecev po redu ne bodo imeli „prvega“ v svoji pratiki.

Naj še pregovorim malo o srednjih šolah, t. j. o gimnazijah moških in ženskih, realkah, trgovskih in kmetijskih šolah.

V obče se mora o njih reči, da te pritožbe, ki sem jih našteval o narodnih šolah, tukaj niso mogoče. Srednje šole so urejene dobro, učni načrti odgovarjajo istim, kateri veljajo n. pr. po Avstriji ali na Nemškem. Šolske zbirke so bogate, poslopja primerna, navadno celo lepša nego po mnogih mestih v Avstriji; učiteljske moči pa so večinoma

dostojne; nadzor je strog; disciplina v novejšem času pohvalna. Koliko skrbita vlada in Sobranje za svoje šole, o tem najbolje govore številke, posnete iz letošnjega proračuna.

Osrednja uprava ali ministerstvo šteje jednega ministra, jednega glavnega tajnika, dva nadzornika, tri načelnike oddelov, dva podnačelnika, jednega računovodjo, dva njegova pomočnika, jednega arhivarja in nekoliko pisarjev. Za to svrho se potroši 100.600 levov na leto.*) Za uradne potrebe še 96.103 levov. Na Sofijskeji gimnaziji in realki (združeni) je jeden ravnatelj s plačo 5580 levov, 21 prepodravnateljev (profesorjev prvega reda) po 4920 levov, 8 učiteljev drugega reda po 4020 levov, 4 učitelji tretjega reda po 3300 levov, jeden preparator po 3300, jeden pisar 1500 levov, jeden pomočnik preparatorja 1800 levov. Skupaj 166.140 levov na leto. — Potem je Plovdivska gimnazija in realka s samo nekaj manjo vsoto 143.340 levov. Gabrovska realka 93.660 levov. Ruščuška 74.340 levov. Trnovska 74.340 levov. Varnenska pedagoškična šola 59.940 levov. Sliivenska istostaka 70.140 levov. Sofijska ženska gimnazija (višja dekliška šola) 64.680 levov. Plovdivska istotaka 53.880 levov. Starozagorska istotaka 44.520 levov.

Sledi: Lomsko tritečajno pedagogično učilišče, za katero se potrebuje 49.128 lev. Kistendilsko istotako: 50.928 levov. Kazanliško: 40.368 levov.

Duhovno semenišče imajo v Samokovu, za katero se potroši 39.408 levov.

Sledi še nekaj trirazrednih učilišč (podobnih mestjanskim šolam). Ravnatelj ima plače 4200 levov, učitelji po 3000 do 3600 levov. Take šole se nahajajo v Silistri, Varni, Burgasu in Stanimaki. Za vsako se potrebuje 12—19.000 levov. V Svištovu je trgovska šola; za njo se potroši 40.368 levov.

Razun tega gre za veliko šolo v Sofiji, v katereji so zdaj odprta: filologično-historičen in matematično-prirodosloven tečaj 80.000 levov.

Za učebne zbirke, muzeje, knjižnice, šolske vrte, poprave in priprave šolskih poslopjij se plača 162.000 levov.

Kmetijske šole so vže nekaj let urejene v Sadovem blizu Plovdiva in pri Ruščuku; potem je še rokodelska šola v Knjaževem pri Sofiji. Za nje se tudi dajejo velike vsote: za prvo 55.080 levov, za drugo 52.920 levov, za tretjo 52.560 lev. Za notranje potrebe teh treh šol 246.874 levov.

Pri nekaterih šolah, kakor pri kmetijskih, rokodelskih in ženskih so tudi konvikti (seminišča), za katere gre 57.424 levov.

Stipendije se bogato razlavajo od same države: na vseh državnih šolah se podari stipendistom 191.000 levov na leto!

Za stipendije na zvnajnih viših šolah (vseučiliščih, preparandijah, strokovnih šolah itd.), kder se učijo mladi Bolgari, gre na leto 203.000 levov.

Nadzorovanje šol stane 150.000 levov.

Književnikom, ki izdajajo poučne spise, namenjeno je letos 90.000 levov.

Narodna knjižnica v Sofiji dobi letos za služeče osebe 16.800 levov in za kupovanje novih knjig 30.000 levov. Narodna knjižnica v Plovdivu dobi za osebe 7800 levov, a za kupovanje novih knjig 10.000 levov. Take vsote so se davale vže skoraj 10 let neprenehoma tema knjižnicama, tako da so si lahko obogatile svoje zbirke s knjigami na raznih jezikih in po vseh mogočih strokah.

Statistično bureau stoji na leto 132.300 levov. Podpore starim učiteljem se dajejo v skupnem znesku 10.000 levov.

Za stipendije onim, ki se učé po tujih deželah raznih umetnostij, je opredeljeno 60.000 levov.

*) Jeden frank ali lev je okolo 45 kr. av. v.

Bolgarsko narodno gledišče v Sofiji dobiva podpore 10.000 levov.

A obča vsota stroškov v ministerstvu narodne prosvete ali nauka je za to leto 4,549.200 levov.

Za malo državo, kakoršna je Bolgarija, je to jako lepa vsota, katera očitno dokazuje, koliko ji je na skrbi, napredek omike, razvitje nauka in pospeševanje umetnosti. Vsota rase seveda od leta do leta, a lepi dosedanji uspehi kažejo da ni razdana zastonj.

Samo še treba skrbeti za narodne šole, kar bode čem dalje, tem lažje, ker s časom se bo izobrazilo dovolj sposobnih učiteljev za razne šole in stroke.

Bolgarsko šolstvo je dandanes podobno poslopju, od katerega vže stoji nekaj temeljev, a nad njimi je postavljena deloma stena in na začasnih drogih se vzdiguje vže lepa streha. Treba še dodelati temeljev ter sten dopraviti in okrasiti, da bo poslopje popolno in močno ter da bo dobilo v celosti krasno arhitektonično obliko.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

P o z i v

slavnim slovenskim učiteljskim društvom „Zaveze“.

Čas občnega zbora „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ je pred pragom, a vsa slavna društva še niso ustregla ne prošnji direktorija z dne 9. decembra 1889. l., ne točki 7. društvenih pravil „Zaveze“.

Podpisani tedaj uljudno prosi vsa ona slavna društva, katera so še s svojimi poročili itd. na dolgu, naj mu jih takoj pošljejo, da mu bode mogoče letno poročilo sestaviti.

V Ljubljani, dne 24. aprila 1890.

Jakop Furlan,
tajnik.

Društveni vestnik.

Od Voglanje. (O zborovanju „Celj. uč. društva“ 2. aprila t. l.) „Vojaški duh se nam je zaril globoko v kri in mesó. Komaj da more paglavec stati na svojih nogah, vže se pokrije z vojaškim ali vsaj vojaškemu podobnim pokrivalom, opaše lesen meč ter stopa s svojimi vrstniki in „Reih- und Glied.“ „Malokaterega boš osrečil s kako drugo igračo preje, nego če mu podaš kópo lesenih vojakov. Teško da se oklenejo njegove oči katere podobe s tolikim veseljem, kakor kečar sreča ravno stoječega vojaka.“ Te vrste Iv. Vrhovec-a namigavajo učitelju, da naj ima telovadba pri dečkih značaj vojaškega vežbanja, da jim vzbudi pravo srčno veselje. Kakor noben šolski predmet, tako ne sme tudi telovadba, da-si je vže sama ob sebi prikupljiva učencem, nikdar pogrešati posebne nikavosti.

Oziraje se na prej omenjeni vzgojni trenotek predaval nam je g. B. Jurko iz Razborja o telovadbi po vojaških načelih. Predstavljal nam je to malo dečad, kako stopa ponosno, ter se obnaša po vojaško, nedostaje mu samo „bridke sabljice“ in „puške nabasane.“ Kakor je omenjal g. predavatelj, imajo tudi odrasli veselje gledajoč male vojaške junake na telovadišču, ter se rajši spoprijaznjujo

s telovadbo, katera ima v prostem narodu tu in tam še dosti nasprotnikov. Neka mera mora pa tudi biti pri tako uravnani telovadbi, preveč služiti militarizmu ni dobro. G. predavatelju smo pa vsi hvaležni za njegovo izborno in z veliko pridnostjo zbrano gradivo, katero bode v vsakem oziru ugajalo pouku tega predmeta. V imenu prisotnih zahvalil se mu je g. načelnik za izvrstno predavanje ter ga prosil, da to priobči v našem listu. — Kako živahno in veselo pa je bilo tudi to zborovanje; saj se nas je sešlo skoro polno število. Le nekaj gg. tovarišev kateri bi nam bili lahko, prav lahko povečali našo radost je pogrešalo naše oko. Pristrčno vže želimo, da bi jih dobili na videk ter zopet enkrat pozdravljali v naši sredini. Kot gost nas je počastil svojim pohodom g. S. Gajšek iz Buč. G. Petriček prinesel nam je pozdrav od gg. tovarišev, slovenskih slušateljev v obrtno-strokovnem tečaju v Gradcu. Ob otvoritvi zborovanja poslavlja se g. načelnik od g. Brence-ta, ki je bil naš večleten marljiv ud, a sedaj odhaja v Hajdín, čestita g. Gradišnik-u na njegovem vzdizanju (avancementu) do učiteljske stopinje. — G. načelnik izproži hvalevredno misel, da bi mu zborujoči dovolili, vsakokrat poročati o vsebini

najvažnejših člankov „Uč. tov.“ in „Paed. Zeitschrift“, katerim listom niso vsi posamezniki naročniki. Seveda to smo z veseljem vsprejeli, in g. načelnik je takoj posnel važnosti iz dotičnih listov. — Na predlog g. Gradišnika izpremeni, oziroma preloži se kmalu ime in pravila našega društva v slovenščino. — G. Jarc predlaga, da se po dež. š. s. uložijo prošnja na železnisko glavno ravnateljstvo, da si izposlujemo vožne polukarte. (O tej zadevi vže kar tukaj odgovarjam, da bi bila ta prošnja brez haska! kajti po izjavi nekega stacijskega načelnika odpadejo kmalu pri železnici vsakojake olajšave, ker se uvede splošna znižana vožna cena.) G. Jarc toplo priporoča „Thierschutzverein - Tabellen“, katere je izborno prevel g. Porekar. G. Brezovnik opozarja društvenike, da je najbolje in najuspešneje, da se za preuredbo plačilnih razredov oglašajo pri dotičnih občinah. K sklepu se določi, praznovati dvajsetletnico našega društva meseca julija in sicer v Žalcu.

Zadnjič se mi je vrinila v bilježnico neljuba pomota, katero tukaj popravljam: g. B. Kregar je načelnik slavnostnemu odboru, g. J. Gračner je pa v ta odbor pristopil. Streljak.

Iz kamniškega okraja. Dne 24. aprila t. l. je zborovalo tukajšno društvo v Mengešu. Gosp. predsednik Janežič pozdravi s krepkimi besedami navzočih 22. gg. učiteljev in 7 ggd. učiteljic ter jim naznani, da je društvo brzojavno čestitalo visokorodnemu g. p. kr. dež. predsedniku baronu Andreju Winkler-ju povodom 10-letnega službovanja, za kar se je visoki jubilar zahvalil pismeno tako-le: „Za ta izraz prijaznega čutja se slavnemu društvu, kateremu voščim obilen uspeh v lepem njegovem delokrogu, pristrčno zahvaljujem.“ — Prijazna zahvala v zvezi z voščilom dobrega društvenega uspeha v mili materinščini s tako odličnega mesta je vse navzoče najprijetneje ganila. S tem, da smo visokorodnemu g. na predsednikov poziv v znak udanega spoštovanja stojé zaklicali slava! preide se k II. točki dnevnega reda. Društveni tajnik našteje vse, kar je društvo storilo od zadnjega zborovanja ter z veseljem naznanja, da je k prejšnim 31 pravih in jednemu podpornemu udu se pridružilo še 6 pravih udov, kar jasno znači zanimanje do prepotrebnega društva v času, ko se ruje in bije proti našemu stanu z opravljanjem, obrekovanjem in drugimi jako podlimi sredstvi.

Tu primerja morski vihar-časnikarskim, revnega ribiča v čolnu-učitelju in oklopnico našemu društvu ter pride do zaključka, da se posamezniki proti močnemu viharju ne morejo uspešno bojevati in poginejo če tudi častno. Toda mi ne smemo umreti, mi nočemo in mi ne maramo častne stanovske smrti, temveč zmage venec. Da pa to dosežemo, biti moramo jednega srca, jednega duha! Srce bode naj na stežaj odprto stanovske ljubezni brez zavisti, ki bode naša trdnjava, duh pa naj dela, da bodedo imeli svojo

misel, svoja dela, svoja sredstva in orožje, ki bo branilo prestopiti to trdnjavo. Toraj naše društvo bodi naj trdnjava ali oklopnica, ki v vedni zvezi z brodovjem ozir. „Zavezo sl. učit. dr.“ vesla rezaje burne valove do naše poštene in gotove zmage v nerazcepljivi slogi, ki je od Boga!

Dalje omenja tudi načrt naše obrambe ter priporoča glasilo „Zaveze“ v vsakojako izdatno podporo. Omenil je mej drugim: „Popotnik“ je orožje do naše srečne bodočnosti in nam se ga je treba posluževati in skrbeti, da stoji na močni podlagi. On je naša bojna straža, ki takoj odbija sovražni napad v zavesti si, da ima za seboj odločno rezervo obstoječo iz vsega slov. učiteljstva. Ker spada naše društvo kot „jeden mož“ k tej rezervi, prosim Vas, da blagovolite materialno podpirati „Popotnik-a“ s tem, da se nanj naročite in ga razširjate. Tri forinte na leto ni taka žrtev in v tem slučaju celo ne, ker se ta denar obrestuje s koristi našega stanu.“ —

G. blagajnik Tramte označil je v svojem letnem poročilu ugodnost društvenega premoženja s 13.42 fr. gotovine.

Za blagajnikom pa je poročal g. c. kr. okr. šol. nadz. L. Letnar jako temeljito o sestavi podrobnega učnega načrta. Navduševal je navzoče učiteljstvo, da naj se vsak pojedinec potruji temeljito rešiti to delo, ki bode naš skupen produkt. Iz skupnega produkta razvidi se naj napredek in ž njim učni uspeh, ki bode vedno netil naš ponos! In bolj ko kedaj nam je treba baš v tej dobi bodriti drugemu drugega, netiti ponos celo ponosnemu. — Slavni Dinter, pravi govornik, trudil se je polnih 10 let z vsakdanjo preparacijo in tako dosegel v uspehih nekaj tako gotovega, da se je potem čisto lahko ravnal po tistej pripravi. Ako posnemamo sl. D. in se za naš poklic pripravljamo, zagotovljeni smo, da nam je napredek gotov. Naša naloga je ta, da razdelimo tvarino učnega črteža na drobno z ozirom na množino tvarine in na odmerjeni čas. G. referent misli sledeče: Najprej se sestavi tednik za vsak predmet, razred, oddelek z ozirom na štiri klasifikacije, na štiri dele po 10 tednov. Da-si ima š. leto 46 tednov, vendar se jih računi le 40, ker za počitnice, klasifikacijo in ponavljanje porabi še 6 tednov. Na te 4 dele, ki nam nekako značijo tudi 4 letne čase, razdelimo tudi naznačeno tvarino — zlasti realije. Te četrtine delé se potem na desetine za 10 tednov. V ta namen pripravi se 5 pol: 1. za slovnico, slovniške naloge in spisje, 2. za zemljepis in zgodovino, 3. za prirodoznanstvo, 4. za petje in telovadbo, 5. za lepomis in risanje.

Izdeluje se za vsako četrtletje za vsak predmet posebej, pričenski z realijami. Pri tem sestavljanju je po vsej moči gledati na koncentracijo tako, da končno dobimo tedniške slike, ki kažejo vsako podobo premišljeno koncentrovanega pouka. Na ta način razlagal nam je g. nadzornik v sestavi po-

drobnih učnih načrtov prav natanko, kar smo zbrani brez debate s hvaležnostjo sprejeli.

Tudi je g. nadzornik pjasnjeval nekatera vprašanja gledé „vprašalne pole“ o stanju lj. šol s koncem aprila 1890.

Delegatom so bili izvoljeni gg.: c. kr. okr. š. nadz. L. Letnar, nadučitelj: Kurnik in Javoršek ter učitelj A. Keceľ.

Tudi se je sestavil novi odbor iz sledečih: gg. J. Jancžič, predsednik, V. Burnik, podpredsednik, A. Keceľ, tajnik, A. Javoršek, tajnikov namestnik, Ig. Tramte blagajnik, A. Štefancič, pevovodja in L. Letnar, odbornik.

Ko se sprejmó še nekateri manj važni nasveti, zaključí g. predsednik sejo s zahvalo g. nadzorniku za podane nauke, ostalim udeležencem pa na obilnem obisku. Vsi udje podado se h skupnému kosilu v učiteljstvu prijazno gostilno g. J. Levca, kjer so se dolgo zabavali prav po bratsko. A. K.

S Krasa, 5. maja 1890. — Dne 1. t. m. je imelo učiteljsko društvo za sežanski okraj v Sežani svoj glavni občni zbor, kojega se je udeležilo 24 tdov. Navzoča je bil pa pri tem zborovanju tudi naš c. kr. okr. šol. nadzornik g. Davorin Sinkovič. — Društveni predsednik je navzoče pozdravil z običajnim ogovorom in zaklical pričujočemu g. nadzorniku „Živeli!“, čemur so se vsi navzoči pridružili; navel je nadalje marsikaj mičnega o društvenem delovanju v prošlem letu in konečno obžaloval, da se ni v našem deželnem zboru ničesar ukrenilo gledé na vzboljšanje naših pičlih dohodkov. — Za tim je društveni tajnik prebral zapisnik zadnjega zborovanja, ki se je odobril. Gospod nadzornik je pojasnjeval v stat. popisovanju ljudskih šol za l. 1890. tako umevno, da ne bo to popisovanje delalo nikakoršne preglavice ónim, ki so bili v Sežani. Predsednik se je v imenu vseh g. nadzorniku za njegov trud toplo zahvalil. Ker je omenjeno pojasnjevanje delj časa trpelo, je izostalo prostovoljno predavanje in so koj za tim poročali: društveni tajnik o delovanju društvenem v preteklem letu; blagajnik o denarnem stanju in pevovodja o muzikalijah in pevskih vajah. Vsa poročila so se odobrila. — Za delegate ob obč. zboru „Zaveze“ v Celju so bili izvoljeni: gg. Jakob Starec, Svitoslav Sila in Alojzij Luznik ter gg. Justina Štrukelj; v slučaju lake ovire pa so bili izvoljeni namestniki: gg. Anton Leban, Albin Štrekelj in Janko Štrukelj. — Volitev v društveni odbor za bodoče leto imela je ta-le izid: gg. Benigar Anton, Kante Matej, Leban Anton, Luznik Alojzij, Starec Jakob, Sila Svitoslav in Bano Ivan. — Ko so se potem še marsikoji predlogi vsprejeli in ko sta se vsprejela med ude tudi g. Martin Košič in gg. Ivana Lozej, je sklenil društv. predsednik zborovanje. — V odborovej seji, ki se je vršila koj po končanem zborovanju, se je novi odbor tako-le sestavil: Benigar, predsednik; Kante, podpredsednik; Bano, tajnik; Sila, blagajnik; Luznik,

pevovodja; Leban in Starec, odbornika. — Dal Bog obilo uspeha! — J. B.

Iz Goriškega šolskega okraja. (Občno zborovanje „učiteljskega društva za Goriški okraj“ vršilo se je v Gorici dne 1. maja. Vže iz tega, da se je zborovanja udeležilo 43 društvnikov, sklepa se lahko na krepko življenje društva našega. Kakor vsakega drugega zborovanja udeležil se je tudi tega g. Fr. Vodopivec, c. kr. okr. šol. nadzornik. Navzoča je bila tudi trojica gosp. c. kr. učiteljev tuk. vadnice, kajti imela je istega dne prosto. Z veseljem podarjam, da so gg. slov. učitelji c. kr. vadnice pristopili našemu društvu vže pred leti, a omeniti moram tudi, da ne štejemo med društvnike nobenega profesorja iz Gorice. Vse drugače je to pri Vas v Mariboru! Da bi postalo kmalu tudi pri nas jednako... No, omenil sem to le minogredé.

Potem, ko se je prebral in potrdil zapisnik zadnjega zborovanja in se volila dva zapisnikarja, zaprosi besedo društvnik g. Gabršček ter v daljšem govoru stavi tri predloge: 1. Vsi delegatje društva našega naj se gotovo udeležé zborovanja „Zaveze učiteljskih društev.“

2. „Učiteljsko društvo za Goriški okraj naj si izvoli stalnega poročevalca za „Popotnik-a“ — glasilo „Zaveze slov. učit. društev.“ — K temu predlogu dodal je g. Franc Vodopivec, c. kr. okr. š. nadzornik, da naj se ne voli poročevalec, ampak poročata naj o vsakem zborovanju dotična zapisnikarja. To se je tudi vsprejelo.

3. Naj se naprosi slavni c. kr. okr. š. svet v Gorici, da bode razpisaval učiteljske službe tudi v „Popotniku.“ — Vsprejeto. — Na to preide se k dnevnemu redu. Prvo točko „Petje po notah“ pusti se za prihodnje zborovanje. Drugo točko „Opis ene občine“ — rešil je g. Jož. Balič — opisavši svojo šolsko oziroma davkarsko občino Brje (spadajočo k žup. Rifenberg) tako vsestransko dovršeno, da nas je izredno zadovoljil. — Leto dni je minolo, odkar je g. Balič sprožil misel, da bi učiteljstvo opisalo Goriški okraj. V koliko so gg. učitelji vse izvršili dano si nalogo ne vem, le željo izražam, da bi se z delom podvžali. Do 1. maja t. l. imeli bi dohajati društvu oziroma odseku za izdajo „Opisa“ vseh občin opisi, a ni jih še. Naj bi jih prinesli k prihodnjemu zborovanju precejšnje število, da se bode odsek lotil urejevanja. — r.

Šentvid pri Šmarju. Šmarijsko-rogačko učit. društvo zborovalo je letos drugokrat 1. maja v Šmarju. Gospod predsednik V. Strmšek otvoril zborovanje z pristrčnim pozdravom na obilo zbrane kolege ter se ob jednem sočutno spomni umrlega tovariša g. M. Oberski-ja, nadučit. na Ponkvi. Navzoči ustanivši po-

kažejo, kako mil in blag njim je bil rajni tovariš, katerega je prezgodaj pokosila bela žena — smrt. Potem se je vršilo zborovanje po sledečem vspredu: 1. Prebere se dopis c. kr. okr. šolska nadzornika, g. Robič-a v katerem naznanja, da ne pride k zborovanju razlagat „O sestavljanju statistike ljudskih šol;“ zatagadelj se pogovarjajo šolski-voditelji sami o tem. 2. Odobri se zapisnik zborovanja 2. aprila t. l. 3. Govori g. Planer kratko o sestavi zemljevida šmarijskega okraja objubujoč, da hoče v prihodnjem zborovanju o tem nadaljevati. 4. Izvedelo se je mnenje

tovarišev, ki pri zadnjem zborovanju niso bili navzoči o Lego-tovem dopisu v 6. št. „Popotniko-vej.“ Ker so tudi ti pripravljeni potujočim češkim učiteljem izkazovati bratovsko kolegijalnost, sklenilo je društvo, odposlati Lego-tu skupni imenik svojih udov. 6. Ker je posvetovanje o I. točki dalje časa trajalo, obveljal je predlog g. D. Blenk-a, naj se ostale točke danes več ne obravnavajo. 7. Prihodnje zborovanje se določi na 12. dan rožnika in sicer ob treh popoldan, ker je tisti dan v Šmarju šola.

T. Kurbus.

Dopisi in druge vesti.

S Primorske, 4. maja. Gospod urednik, ponosni bodite na svoj list, ki je vzbudil in še vedno vzbuja s čvrsto besedo marsikojega učitelja — zaspanca, da se je zavedel in da se zaveda svoje imenitosti. Ni še vsak učitelj v pravem pomenu, kateri poučuje otroke v šoli, ne, ampak v tako kočljivih časih mora biti učitelj tudi zaveden si važnosti svojega stanu. Zavedajmo se, postavimo se na lastno svoje stališče, katerega nam ne podkopljejo tudi najhujši navali. Svoje stališče, svojo trdnjavo ustanovili smo v „Zavezi učiteljskih društev“, kojega glasilo je vrli „Popotnik.“ Za to kolegi zbirajmo se okoli „Zaveze“, oklenimo se lista, ki zagovarja naš stan, ki pospešuje naše gmotne in duševne interese, ki deluje vsestransko za povzdigo šole in učiteljstva. Podpirajmo ga gmotno in duševno, da bode list tá prava slika slovenskega zavednega učiteljstva.

Še nekaj! Veselim se trenutka, ko se na duhovo zopet snidemo v Celju. Gospod urednik, na Primorskem je učiteljstvo prav naučeno za „Zavezo,“ ker v njej se čuti močno, krepko in veliko! Bog daj, da bi bil sestanek v starodavnem Celju premnogobrojen! Na svidenje!
Milutin.

Od Adrije, 18. aprila. Gospod urednik! Dolgo se vže nisem oglasil v Vašem cenjenem listu. Če bode te usmiljeni z menoj — tujcem ali vsaj pozabljenim znancem —, da ne poroma ta list v Vaš nenasitljivi koš, upal se bodem še kedaj oglasiti. Vam li ni znano, kako se je repenčila nad Vašim listom tista zlobna klepetulja „Soča“ v Gorici, indirektno Vas oštevaje, ker ste se drznili vsprejeti v VI. številki „Popotnikov-i“ za slovensko učiteljstvu eminentno važen poziv: „Cenjenemu učiteljstvu slovenskemu“, kojega je priobčil naš ljubljani Ján Lego. — Le glejte!

Naše učiteljstvo se vspenja in se zaveda svojega imenitnega stanu ter se postavlja na lastne noge. Tudi v voloskem okraju tužne Istre snujejo društvo in upam, da vidimo v Celju od tega društva če ne delegate, vsaj kakega zastopnika. Vivat sequens! Le tako naprej, kolegi slovenski, neustrašno bojujemo se za naša sveta prava z uma svitlim mečem! Milutin.

Ljubljana. Mestni zastop ljubljanski je izvolil dne 6. maja v novi šolski odsek te le gg. odbornike: Dr. vit. Bleiweis Karol, dr. Majaron Danilo, Povše Fran, župnik Rozman Ivan (namestnik), Terček Fran, Valentinčič Ignacij in vitez Zitterer Matija.

Francija. (V francoskih šolah) sedaj vspravajajo poseben poskus. Naučni minister je namreč prepovedal vsako kaznovanje v šoli. Kazni bile so tam dvojne: razposajeno dete moralo je delati kaško nalogo, ali pa je bilo zaprto. Odslej se ima kaznovanje prepuščati jedino le starišem. Vsak učencec dobi malo knjižico, v katero učitelj zapisuje svoje opazke. Na takšen način vsak roditelj izvê, v čem se je dete zakrivilo. Drugega dne mora prinesiti knjižico nazaj z roditeljevim podpisom. Dolžnost starišev pa je, kaznovati otroka, kadar učitelj to zahteva. Ta novotarija opravičuje se, češ, da le roditelj sam temeljito pozna svojega otroka in ga takó zamore najprimernejše kaznovati.

Rusija. (Vojaška telovadba v šolah.) Vže 1886 l. predlagal je ruski vojaški minister, naj bi se v ruske srednje in meščanske šole upeljala vojaška telovadba kot učni predmet; naučni minister je temu predlogu pritrtil in takó je izdelala posebna naučna komisija osnovo za ta novi predmet. Začetkom tek. šolskega leta pa se je uvedla vojaška telovadba vže kot obvezni učni predmet v srednje in meščanske šole ter je tako vstopila Rusija med one države, katere moško mladino vže od otroških nog odgojujejo v vojake. V Petrogradu upeljan je poseben naučni kurz za učitelje telovadbe, in vojaški minister dal je vsem vojaškim poveljnikom ukaz, da imajo izučevanju vojaške telovadbe v teh kurzih nakloniti svojo pomoč. Za učitelje njegove odredil je le takšne dostojnike in poddostojnike, kateri so zmožni z uspehom poučevati. Ravnokar bil je izdan tudi návod k izučevanju redne telovadbe za srednje in nižje meščanske šole (Nastavljenic dlja proizvodstva strojevih upražnenij v graždanskyh učebnyh zavedeniah) od generalmajorja Kolba, kateremu je dodan tudi napotljeje za poddostojnike, ki imajo učiti v šolah vojaško telovadbo.

Spremembe pri učiteljstvu. Gosp. Jožef Mavrič, učitelj pri Sv. Trojici v Slov. gor. postal je nadučitelj ravno tū, gosp. Alojzij Kristl pa učitelj pri Sv. Barbari poleg Vurberga, kje je bil dosedaj podučitelj. Gosp. Radoslav Kovačič, podučitelj v Slov. Bistrici imenovan je za učelja pri Sv. Trojici v Slov. gor.

(Umrlje) 14. m. m. gosp. Karol Veber, učitelj v Pirničah, po dolgi mučni prsni bolezni, še le v 29. letu svoje dōbe. Bil je vrl učitelj in veru mož pohlevnega in lepega vēdenja, tako da se je vsakteremu prikupil. Pred par leti mu je umrla soproga (tudi za jetiko), s katero se je sedaj „nad zvezdami“ zopet sešel. Naj v miru počiva!

(Izpitni kandidatov in kandidatinj za ljudske in meščanske šole) v Ljubljani in Mariboru pričeli so se pretekli ponedeljek. V Ljubljani oglasilo se je za te izpite 19 kandidatinj in 9 kandidatov, v Mariboru pa 11 kandidatov in 1 kandidatinja.

(„Češko dijaštvo“) je nadpis obsirnemu članku, katerega je „Sl. N.“ v št. 96.—100. pod črto priobčil in kateri se nam vreden zdi, da ga priporočamo našim častitim bralcem v berilo, zlasti ker nas uči, kako se da pri skupnem, složnem in vzajemnem delovanju tudi s skromnimi sredstvi izvesti najlepša ideja. — „Iz malega raste veliko“ in „zrno do zrna pogača, „kamen do kamena palača!“

Raznoternosti.

[Na dunajskih šolah] deluje 2296 učiteljev in učiteljic; od tēh je rojenih na Dunaju 828, iz drugih mest Dolnje Avstrije 507, iz Moravskega 301, iz Česke 195, iz Ogerske 107, iz Šlezije 78, iz Galicije 33, iz Solnograškega 15, iz Tirolskega 13, iz Hrvatske 10, iz Italije 10, iz Koroške in Kranjske po 9, iz Sedmograškega 7, iz Bukovine 8, iz Voralberskega 6, iz Švice 4, iz Rusije 2, po 1 iz Rumunije in Srbije.

[Občina brez otrok.] Po izkazu baranjanske stolice je v občini mēnē-škorskej samo 14 otrok, od katerih so trije učiteljevi in 11 drugih občanov. Od 100 rodbin v občini jih je torej 97 brez otrok.

[Dunajsko vseučilišče] je imelo v zimskem poluletku 6060 slušateljev in sicer: 241 teologov, 1966 juristov, 3105 medicincev (mej temi 923 izvanrednih) in 748 filozofov.

[Šolski proračun mesta Pariz za l. 1890.] Pouk v ljudskih šolah stal bode 19,225.150 frankov ali 131 fr. za jednega otroka. (Šolo obiskuje 147.516 otrok.) Prištejemo li še k temu stroške za šolska poslopja in plače učiteljev in učiteljic, tako se potroši za vsakega otroka 200 frankov. Razen tega obiskuje še privatne šole 70.000 otrok, a vzdržavanje teh šol stane 4,500.000 fr. K temu doprinaša mesto 500.000 fr. a ostalo nabere se s prostovoljnimi doneski.

[Pedagogiški dnevnik.] Od novega leta izhaja v Prusiji vsak dan (razen nedelj in praznikov) pedagogiški list. Cena je zelo nizka, namreč 2 marki na četrt leta, a 8 mark na leto.

[Avstrijska vseučilišča.] Na dunajskem vseučilišču je v tekočem poluletku 4996 slušateljev, in sicer 1556 juristov, 2598 medicincev, 615 filozofov in 236 teologov. V Inomostu je 869 slušateljev, v Gradu 1327, v Pragi na nemškem vseučilišču 1441,

na češkem 2110, Lvovu 1039, v Krakovu 1225 in v Črnovicah 271.

[Novo luč za zdravniško preiskavanje] iznašel je docent na dunajskem vseučilišču, dr. Gärtner. S to lučjo je mogoče videti bolniku v grlo, v želodec itd., ne da čuti kako gorkoto ali drugo neprijetnost. Ta luč obstoji na podlagi odbijanja svetlobe; rabi se navadna stearinska sveča. Vsaka mati mogla bode s to lučjo videti notranjost svojih otrok ter odvrniti od njih marsikako bolezen.

[Velikost Londona] kažejo naslednje statistične date: Vsako četrto minuto se narodi v tem velikanskem mestu jeden novi prebivalec, tako pride na dve uri časa po 30 rojstev, mej tem ko v tem času po 20 oseb umrje. Dolgost londonskih ulic obsega na 7000 angleških milj. Kdor bi hotel vse obhoditi, hodil bi po njih jedno celo leto, ako bi prehodil dnevno 30 angleških milj. Za hrano pojedō v Londonu vsakoletno 500.000 volov, 2 milijona ovac, 200.000 telet, 8 milijonov glav perutnine, 500 milj. funtov rib, 500 mil. ostrig, 200.000 morskih rakov itd. Tistim, katerim se dozdeva to premalo, navajamo, da se poleg tega povzije še nekoliko milijonov ton (tona 20 centov) konserv (konfitur) iz mesa — a poleg tega še neprešteta množica sadja in vsakovrstnega sočivja ter pšenice; k vsemu temu pa treba še dodati 200 mil. litrov piva, 10 mil. litrov ruma in 50 mil. litrov vina.

Vabilo. „Šnarijsko-rogačko uč. društvo“ zboruje tretjekrat dne 12. rožnika ob 3. uri popoldne v Šnarju po sledečem vspredu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O zemljevidu šnarijskega okraja, (g. A. Planer in Fr. Šetine). 4. Otroške igre, (g. Fr. Šetine). 5. Telovadba z ozirom za zdravstvo, (g. Jož. Kotnik). 6. Pismo, praktična obravnava, (g. Iv. Kotnik). 7. Prosti nasveti. K mnogobrojni udeležbi vabi o d b o r.

Razpis natečajev.

Št. 159.

V političkem okraju Slovenjgraškem se s pričetkom zimskega tečaja umeščajo definitivno ali tudi provizorično nastopna mesta:

Šolski okraj Slovenjgradec.

1. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v **Št. Janžu pri Spodnj. Dravbergu** z dohodki po IV. plač. razredu in prostim stanovanjem v novem šolskem posloppju.

Šolski okraj Marenberg.

2. Nadučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v **Vozenici** z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem. Razun teh postavnih dohodkov je z mestom združena še pravica do užitnine posebne ustanove.

3. Podučiteljsko mesto na štirirazredni ljudski šoli v **Marenbergu** z dohodki po III. plačilnem razredu.

4. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v **Remšniku** z dohodki po III. pl. razredu.

Šolski okraj Šoštanj.

5. in 6. Nadučiteljsko in podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli pri **Sv. Janžu na Peči** z dohodki po IV. plačilnem razredu.

Prosilci in prosilke naj svoje redno podprte prošnje — gledé nadučiteljskih mest z dokazom sposobnosti za subsidiarično poučevanje v katol. veronauku — vložijo predpisanim potom **do 30. maja 1890.** pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Na vseh mestih je znanje slovenskega jezika neobhodno potrebno.

Okr. šolski svet Slovenjgraški,
dne 21. aprila 1890.

1—2

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 99.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni mešani ljudski šoli pri **Sv. Duhu nad Lučenami** v arveškem šolskem okraju se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. pl. razredu definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto, s katerim je združeno prosto stanovanje (1 soba s pohištvi), naj svoje redno podprte prošnje vložijo **do 15. junija t. l.** pri krajnem šolskem svetu pri **Sv. Duhu** pošta Luče (Leutschach).

Znanje slovenskega jezika je potrebno.

Okrajni šolski svet v Arvežu,
dne 2. maja 1890.

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 155.

Učiteljsko in podučiteljsko mesto.

Na jednorazredni ljudski šoli pri **Sv. Miklavžu nad Laškim trgom** umešča se učiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu in prostim stanovanjem — na petrazredni ljudski šoli v **Hrastnik-u** pa podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci za katero teh mest naj svoje redno podprte prošnje — gledé prvega mesta z dokazom sposobnosti za subsidiarično poučevanje v katol. veronauku — vložijo potom predstojnega okr. šolskega sveta **do 31. maja 1890.** pri krajnem šolskem svetu pri **Sv. Miklavžu** (pošta Laški trg), oziroma v **Hrastnik-u.**

Okr. šolski svet Laški trg,
dne 18. aprila 1890.

Za predsednika: Bl. Ambrožič s. r.

Št. 138.

Razpis učiteljskih služeb.

Na novo otvorjeni mešoviti četirirazrednici na **Slatini** z dohodki II. plačilnega razreda in prostimi stanovanji se umeščajo 4 učiteljske službe, in sicer: za **nadučitelja**, za **učitelja**, potem za **jednega podučitelja stalno** in za **jednega podučitelja pa začasno.**

Prosilci naj svoje redno obložene prošnje, — za nadučiteljsko mesto tudi z dokazom sposobnosti poučevanja katol. veronauku — vložijo **do 24. majnika t. l.** pri krajnem šolskem svetu **Sv. Križ pri Slatini.** Okrajni šolski svet Rogatec, 6. aprila 1890.

3-3

Predsednik: Marek s. r.

Priporočilo

čč. gspč. tovarišicam in gg. tovarišem na Goriškem in po bližnji Istri.

Podpisani zastopniki učiteljskih društev priporočajo, da bi blagovolile čč. gspč. tovarišice in gg. tovariši kupovati soli potrebščine pri g. Gašparju Likarju v Gorici.

V Tolminu, dne 9. aprila 1890.

Tolminsko učiteljsko društvo:

Tajnik: *Predsednik:*
Ivan Krajnik l. r. (L. S.) *Andr. Vertovec l. r.*

Učiteljsko društvo za Goriški okraj:

Tajnik: *Predsednik:*
Peter Medvošček l. r. (L. S.) *Tomaž Jug l. r.*

Učiteljsko društvo za Sežanski okraj:

Tajnik: *Predsednik:*
Mat. Kante l. r. (L. S.) *Ant. Benigar l. r.*

Učiteljsko društvo za Koperski okraj:

Tajnik: *Predsednik:*
Ivan Kuret l. r. (L. S.) *Ferdj Breitschopf l. r.*

P. n. prejemuiki našega lista, ki so z naročnino zaostali ali so sploh kaj na dolgu, prav uljudno prosimo, da se spomnijo svoje dolžnosti ter ne čakajo posebnih opominov, ki nam delajo le delo in nepotrebne troške, katerih pa se nam je pri našem podjetju skrajno izogibati.

Upravništvo.

Vsebina. I. Učitelji slovenski! — II. Druga skupščina „Zaveze slov. uč. dr.“ — III. Zemljepisni pouk na ljudskih šolah. (Za nagrado.) (III.) — IV. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. VI. (Iz Schreiner in J. Koprivnik.) — V. O razvoju bolgarskega šolstva. (III.) (A. Bezenšek.) — VI. Iz „Zaveze slov. učit. društev.“ — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Raznoternosti. — X. Natečaji in Inserat.